

פנחס אורן ז"ל

בן אסתר וקלמן אברמסון

נולד: כ' טבת ה'תרס"ח - 25/12/1907
עלה לארץ: באביב ה'תרצ"ג - 1933
נפטר: כ"ו ניסן ה'תשנ"ד - 7/4/1994

לפני כ- 4 חודשים חגג חברנו פנחס את יום הולדתו ה- 86 בבית אחדות.

4 השנים האחרונות והקשות עברו עליו בבית-אחדות. קשות על שום מה? כי פנחס כאדם, שכל שנותיו עשה ותרם, עזר לאחרים, נתן והעשיר את סביבתו, אינו רגיל וקשה לו להזדקק לעזרתם של אחרים. כשדפדפתי בארכיון הקיבוץ ורשמתי את הפעילויות בהן עסק, נדהמתי מאורכה של הרשימה. מכיון שעוד מעט שבת, אצטרך לקצר מאוד בדיבורי.

והרי חלק מהרשימה: ועדת המינויים, ועדת תרבות, ועדת חינוך, ועדה לכתות המשך (היום גיל הנעורים), נציג אשדות בבתי הספר התיכוניים בית-ירח והמקצועי לבנים, נציגנו במועצה האזורית, ציר מטעם אשדות במועצות התנועה וועידותיה, מרצה בחוגים האזוריים לספרות, מתרגם, מכין תלמידים לבחינות הבגרות בלשון ודקדוק, תנ"ך, משנה ותלמוד, ועוד, ועוד...

פעם התארח במועדון הותיקים שלנו וסיפר על עצמו ועל בית אביו. אמנם נולד בפולין אך שושלת היוחסין של משפחתו מגיעה עד ספרד בימי הביניים. רבים מביניהם היו רבנים ופילוסופים, חוקרים בעלי-שם בלשון העברית, במקרא, במשנה ובתלמוד. פנחס היה גאה מאוד באבות-אבותיו, עם זאת לא הסתיר את גאוותו על-כך שהוא הראשון מבני-משפחתו שהעז ושביר מסורת של מאות שנים ושרשרת של עשרות רבנים, והפך לעובד-אדמה.

בעודו ילד, התגלה כעילוי, וכאשר ראש ישיבת לומז'ה בה למד, היה נוסע לאמריקה כדי לאסוף כספים לישיבתו, היה לוקח עמו את המחברת של חידושי התורה של הנער פנחס, כדי להתגאות בתלמידו ולהגדיל את התרומות עבור הישיבה.

פנחס החליט כי ציונות ותנועת החלוץ ומעשיה טובים בעיניו יותר מהמשך הלימודים בישיבה. הוא הגיע ארצה באביב 1933, לפני 61 שנים, וביקש ללכת לקיבוץ במקום הנידח והרחוק ביותר. כך הגיע אלינו לגשר אשר על הירדן. למה? כי חשש שמנהיגי התנועה והמפלגה יסרידו ויבקשו ממנו להמשיך בפעילויות אלו, בהן עסק עוד בחו"ל, והוא הרי רצה להיות עובד-אדמה.

ואכן הגשים פנחס את חלומו והיה פלח. שמח וגאה היה לשבת על-גבי הטרקטור המפלח את האדמה. אחרי שעות העבודה המרובות והקשות, לא נח ולא שקט, תרם מיכולתו ומכישוריו לחיי החברה והתרבות של הקיבוץ הקטן והמתפתח, והיה מלמד עברית את העולים החדשים שהגיעו למשק.

כאשר הגיעו ילדי המשק הראשונים לגיל בי"ס תיכון, כפו עליו להתחיל ללמד... הוא ניסה להתחמק, לא הסכים לוותר על החקלאות, כי ראה בזאת: "כעין כפרה על דורות רבים שעסקו רק בעייני רוח" כדבריו. לבסוף הגיעו לפשרה - חצי שבוע בהוראה וחצי שבוע בטרקטור. אך אח"כ נאלץ ללמד שבוע מלא. אך בכל הזדמנות שהיתה לו חזר לעבוד בשדה, עד שהתגלה כי גופו החסון, הרזה והגרום נעשה רגיש לריסוסים בחומרי הדברה בכרם ובמטעים והוא נאלץ להפריד לצמיתות מעבודת השדה, ונכנס לעבוד בבית חרושת "לוג".

כאשר הוקם הפלמ"ח ב- 1941 היה פנחס מראשוני המתגייסים אליו. בנוסף לכל כישוריו הידועים, היה לו גם ניסיון צבאי, מאז היותו הקצין המצטיין בצבא הפולני לפני עלותו ארצה.

באטלס כרטא לתולדות ישראל, בשרטוט של שרשרת הפיקוד במטה הפלמ"ח מתנוסס שמו של פנחס בשורה העליונה. הוא היה קצין אפסנטאות ראשי, קצין רכב וחמוש, גזבר ומנהל-חשבונות, כל זה אדם אחד. כשהחליפו אותו היו זקוקים ל- 5 אנשים שיעשו את מלאכתו. החליפו אותו כאשר נתפס ע"י הבריטים והיה צפוי ל- 15 שנות מאסר על מעשיו. פנחס פטר את עורך-דינו והגן על עצמו במו פיו, בעזרת הגיונו החריף ולשונו החדה והצלחה. קיבל חצי שנה מאסר בכלא עכו. כשהתחצף למפקד הכלא שלח אותו הנ"ל למאסר עם עבודת פרך בכלא עתלית. במלחמת השחרור השתתף כקצין ב"גולני", בקרבות עמק הירדן, הגליל העליון והתחתון, הנגב ועד אילת הגיע.

אחרי המלחמה והפילוג שחצה לשניים גם את ביה"ס, קיבל על עצמו את ניהולו. בעקבות הפילוג נוצר גם משבר כלכלי וכספי קשה, והטילו על פנחס להיות הגזבר. גם תפקיד זה מלא בהצלחה כמו תמיד. ובתוך כל העשיה המרובה, הוא מוצא זמן להקים בית ומשפחה, נושא לאשה את הניה, אם שלושת ילדיו. בארי ז"ל - הבן שנפל חלל במלחמת ששת הימים, ושתי הבנות דורית ותמר. לאחר הפרוד מאשתו, עזבה הניה את אשדות ופנחס נשאר והמשיך בעיסוקיו. כאבא אוהב ודואג, תומך ורוצה לעזור לילדיו ביקש לצאת מהקיבוץ כדי שיוכל לעזור להם... פעמיים יצא וחזר. בסכמו את דבריו במועדון אמר, שכל חייו ניסה לברוח מההוראה, אך היא השיגה אותו, והוא ראה בלימוד עברית באולפנים משימה ציונית חשובה.

לקראת יום הזכרון לחללי צה"ל ב- 1982 כתב: "מה זו הנצחה? לא באבנים ובאנדרטאות אלא ע"י סיפור מעשיהם וגבורתם, בע"פ ובכתב. ומהו הזכרון? נוכחות המתים בין החיים על-ידי סיפור מעשיהם... וכל יתר מעשיו הלא הם כתובים וחרוטים בספר דברי-הימים של קיבוץ אשדות יעקב.

"לכל זמן ועת יש חפץ תחת השמים". עכשיו פנחס, הגיע הזמן שלך לשבות מכל מלאכתך אשר עשית, מן הסיגריות וקריאת הספרים, מן היסורים והמכאובים.

נוחה בשלום על משכבך.

עמליה ד.

יום הקבורה: 8/4/1994